

BIULETYN EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO W WOJEWÓDZTWIE DOLNOŚLĄSKIM

3 (23)/2013

NIEZWYKŁA SZANSA DLA ZWYKŁYCH LUDZI

EFS kolorami malowany

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**DOLNY
ŚLĄSK**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Uwaga! W związku ze zmianą Planów działania na rok 2013 dla Priorytetu IX w województwie dolnośląskim został zaktualizowany harmonogram ogłaszania konkursów.

Zapraszamy do aplikowania o środki z Europejskiego Funduszu Społecznego na realizację projektów w ramach następujących konkursów:

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

• Konkurs nr I/9.1.1/A/13 Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej – programy zapewnienia dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, obejmujące projekty dotyczące tworzenia i wsparcia istniejących przedszkoli (w tym innych form wychowania przedszkolnego). Planowany termin naboru wniosków: do 2 października 2013 r.

• Konkurs nr II/9.1.1/B/13 Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej – programy zapewnienia dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, obejmujące projekty dotyczące tworzenia i wsparcia istniejących przedszkoli na obszarach wiejskich (w tym również innych form wychowania przedszkolnego). Planowany termin naboru wniosków: do 2 października 2013 r.

UWAGA! Konkursy są skierowane do przedszkoli (w tym również funkcjonujących innych form wychowania przedszkolnego), w których nie są i nie były realizowane projekty w Poddziałaniu 9.1.1 wyłonione w trybie konkursowym. W przypadku wsparcia istniejących przedszkoli (w tym również funkcjonujących innych form wychowania przedszkolnego) projektodawca może sfinansować przede wszystkim utworzenie i funkcjonowanie nowych miejsc przedszkolnych. Oprócz tego w ramach działań merytorycznych można sfinansować dla wszystkich dzieci jedynie zajęcia w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej (tj. zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, socjoterapeutyczne i inne o charakterze terapeutycznym), których potrzeba musi zostać poparta diagnozą oraz wskazaniem, że dotychczas taka pomoc nie jest udzielana lub jest udzielana w niedostatecznym wymiarze. Zajęcia te powinny zostać ujęte w odrębnym zadaniu, a ich łączna wartość nie może przekroczyć 10 % kosztów projektu.

Dodatkowe punkty strategiczne przyznane będą projektom, w których co najmniej 10% grupy docelowej będą stanowiły dzieci niepełnosprawne i wsparcie w ramach projektu będzie dostosowane do ich specyficznych potrzeb.

• Konkurs nr I/9.1.2/A/13 na projekty obejmujące programy rozwojowe szkół i placówek na obszarach wiejskich prowadzących kształcenie ogólne, ukierunkowane na wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych. Planowany termin naboru wniosków: od 16 września do 22 listopada 2013 r.

UWAGA! WZNAWIAMY KONKURS

• Konkurs nr I/9.5/A/13 na projekty obejmujące oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich. Planowany termin naboru wniosków: do 31 grudnia 2013 r. Dopuszcza się wcześniejszy termin zamknięcia lub zawieszenia konkursu na zasadach określonych w Dokumentacji konkursowej.

Więcej informacji wraz z dokumentacją konkursową na stronie www.efs.dolnyslask.pl

Radosław Mołoń
Wicemarszałek Województwa
Dolnośląskiego

Państwo,

Niezwykła szansa dla zwykłych ludzi to hasło, jakie towarzyszy nam na Dolnym Śląsku od 2008 roku. Jak wykorzystaliśmy otrzymane blisko 2 mld złotych na lata 2007-2013 w ramach komponentu regionalnego PO KL? Co w tym czasie zmieniło się w naszym regionie? Kto i w jaki sposób skorzystał z tej szansy?

Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, podnoszenie kwalifikacji pracowników, stypendia dla szczególnie uzdolnionych uczniów oraz doktorantów, upowszechnienie edukacji przedszkolnej, programy rozwojowe dla szkół – to tylko niektóre z działań, które zrealizowaliśmy i nadal realizujemy dzięki środkom z Europejskiego Funduszu Społecznego.

*Zbliżający się koniec obecnego okresu programowania jest okazją do różnych bilansów i wymiany doświadczeń, które zostaną wykorzystane w latach 2014-2020. Ważne są dla nas wszystkie opinie, także najmłodszych uczestników projektów edukacyjnych współfinansowanych ze środków EFS. Co ważne – wiele z tych przedsięwzięć było i jest realizowanych w małych miejscowościach i na terenach wiejskich. Dla wielu dzieci i nastolatków była to jedyna okazja, aby skorzystać z dodatkowych i bezpłatnych zajęć wyrównawczych lub rozwijających kompetencje czy z opieki specjalistów. Dzięki tym projektom ponad 5 tysięcy maluchów mogło rozpocząć swoją przedszkolną przygodę. W kwietniu ogłosiliśmy konkurs plastyczny *EFS kolorami malowany*, w którym poprosiliśmy przedszkolaków i uczniów, aby pokazali, jak wyglądały zajęcia i co zmieniło się dzięki nim w przedszkolu, szkole czy też ich życiu codziennym. Zainteresowanie konkursem było olbrzymie, dostaliśmy ponad 800 prac.*

Jestem lepszym uczniem, Radość w przedszkolu, Odkrywamy świat roślin i zwierząt, Rozwijamy talenty, Kolorowy świat w szkole dzięki EFS, Akceptuję Cię takim jakim jesteś, Nasz wymarzony plac zabaw, Radosne przedszkole, Aż się buzia cieszy – to tylko kilka tytułów prac, które obrazują, jak wiele wydarzyło się dzięki projektom i ile pozytywnych emocji wzbudziły wśród dzieci i młodzieży.

Kolejnym, planowanym wydarzeniem jest konkurs dla projektodawców. Gorąco zapraszam i zachęcam wszystkich beneficjentów, którzy zrealizowali lub realizują projekty do udziału w konkursie, w którym wybierzemy najlepsze projekty w ramach każdego z Priorytetów komponentu regionalnego. Będą to dobre praktyki PO KL, które być może zainspirują innych przy aplikowaniu o środki unijne w latach 2014-2020.

Wszelkie informacje na temat konkursu znajdują Państwo na stronie www.efs.dolnyslask.pl oraz www.pokl.dwup.pl.

Korzystając z okazji zwracam Państwa uwagę na zmianę tegorocznych *Planów działania* i harmonogramu konkursów. Trwają ostatnie w tym roku nabory wniosków, a więcej o nich piszemy na sąsiedniej stronie biuletynu.

Zapraszam do lektury.

Radosław Mołoń

EFS kolorami malowany

Znamy już zwycięzców konkursu plastycznego *EFS kolorami malowany!*
24 czerwca wicemarszałek Radosław Mołoń wręczył laureatom nagrody i dyplomy.

Jury nie miało łatwego zadania, ponieważ na konkurs nadesłano aż 839 prac! Spośród nich wybrano 25 najlepszych (po pięć w każdej kategorii wiekowej). Komisja uznała, że kolejne 43 prace również zasługują na nagrody, dlatego postanowiła uhonorować ich autorów dodatkowymi wyróżnieniami oraz przyznać nagrodę specjalną.

Lista nagrodzonych i wyróżnionych uczniów oraz ich prace dostępne są na stronie www.efs.dolnyslask.pl

Poniżej przedstawiamy prace laureatów I i II miejsc.

PRZEDSZKOLAKI:

I miejsce – **Zofia Dylewska** *Myjemy zęby z pielęgniarką*

II miejsce – **Maja Cenarska** *Zwierzęta w zoo*

KLASY I-III:

I miejsce – **Anna Bogusz** *EFS kolorami malowany*

II miejsce – **Wojciech Górski** *Podróż przez zabawę do wiedzy*

III miejsca zajęli: PRZEDSZKOLAKI: **Martyna Kaczmarek** *Nasz wymarzony plac zabaw*; KLASY I-III: **Noemi Kołodziejczyk** *Sprawniej czytam i piszę.*

KLASY IV-VI:

I miejsce – **Kalina Jaśko** *Warsztaty chińskie*

II miejsce – **Oliwia Siwiela** *EFS-Efekt, Fenomen, Sukces mojej szkoły*

GIMNAZJUM:

I miejsce – **Anna Bajon** *W pracowni batiku*

II miejsce – **Klaudia Podgajna** *Pracownia przyrodnicza w Legnickim Polu*

SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE:

I miejsce – **Kamila Matusiak** *Skojarzenia*

II miejsce – **Marcin Kozłowski** *Do sukcesu*

III miejsca zajęli: KLASY IV-VI: **Roksana Fuchs** *Zajęcia przyrodnicze widziane lornetką*; GIMNAZJUM: **Katarzyna Żelazko** *Eu-geniusz – wiedza, nauka!*; SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE: **Aneta Knyt** *Cudowne miasto Polkowice.*

Energia słoneczna szansą dla Dolnego Śląska

Na podstawie materiałów przygotowanych przez Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy oraz Technikę i Bezpieczeństwo Sp. z o.o.

Energia słoneczna zaczyna być coraz bardziej docenianym źródłem energii. Za sprawą innowacyjnych technologii, a także dzięki przygotowywanym zmianom prawnym oraz możliwości otrzymania dopłat z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, jej wykorzystanie staje się obecnie bardziej powszechne, efektywne i co najważniejsze – tańsze. W przyszłości z takich rozwiązań energetycznych będzie korzystać coraz więcej użytkowników. Aby stało się to realne, należy solidnie przygotować się do nadchodzących zmian w zakresie zwiększenia wykorzystania energii odnawialnej. Projekt *Energia słoneczna szansą dla Dolnego Śląska* zrealizowany przez Technikę i Bezpieczeństwo Sp. z o.o. dał taką okazję dolnośląskim firmom działającym w dziedzinie instalacji i obsługi kolektorów słonecznych.

W projekcie wzięły udział 93 mikro i małe przedsiębiorstwa zlokalizowane poza dużymi miastami, które nie korzystały dotąd ze wsparcia EFS.

Uczestnicy, podzieleni na osiem grup, wzięli udział ogółem w 848 godzinach zajęć, w tym w 240 godzinach zajęć praktycznych z zakresu m.in. zastosowania różnych rodzajów instalacji solarnych, projektowania, montażu, uruchomienia oraz eksploatacji instalacji, pozyskiwania dofinansowania na inwestycje w energię odnawialną oraz różnego rodzaju przepisów i norm. Nie zapomniano również o szkoleniach z zasad bezpieczeństwa, niezwykle ważnych podczas prac na wysokościach oraz podczas montażu instalacji elektrycznych. Udział w projekcie zakończyło 120 osób, w tym szczególnie preferowana grupa 17 kobiet.

Praca na „żywym” materiale przyniosła oczekiwane rezultaty. Uczestnicy chwalili możliwość osobistego przetestowania instalacji i montażu kolektorów słonecznych.

– Największą zaletą projektu były zajęcia praktyczne z instalacji kolektorów. Tematyka kursu wyjaśniała bardzo wiele kwestii związanych z wykorzystaniem energii słonecznej, od procedury pozyskania dofinansowania, odpowiedni dobór mocy urządzeń, po bezpieczeństwo

prac wykonywanych na wysokości. Ważnym aspektem kursu była również możliwość poszerzenia wiedzy z zakresu Odnawialnych Źródeł Energii, nie tylko w ujęciu energetyki słonecznej. Dawało to szansę porównania różnych rozwiązań, a w konsekwencji – świadomy wybór urządzeń odpowiadających preferencjom klienta – podsumowuje jeden z kursantów.

Ważnym elementem projektu były zajęcia terenowe, podczas których dokonywano praktycznego przeglądu

zainstalowanych systemów solarnych, m.in. w domu pasywnym w Smolcu, na terenie inwestycji w Wilczycach, w budynkach Stowarzyszenia Wolna Przedsiębiorczość w Świdnicy oraz Fundacji Krzyżowa dla Porozumienia Europejskiego. Uczestnicy poznali przede wszystkim szeroki zakres zastosowania systemów solarnych. Duże znaczenie miały także rozmowy z właścicielami gospodarstw indywidualnych, ponieważ możliwość spojrzenia z perspektywy użytkownika systemów solarnych stanowiła okazję do zastanowienia się nad przyszłym rozwojem własnej firmy. – Zgodnie z założeniami wniosku w szkoleniach brali udział pracownicy mikroprzedsiębiorstw oraz małych firm. Dlatego ważne było, aby poruszana tematyka wychodziła naprzeciw zmianom rynkowym, a zakres szkoleń pozwalał na udział

w nich osób o zróżnicowanym poziomie wiedzy i doświadczenia specjalistycznego. Szczególnie istotne były szkolenia praktyczne, prowadzone w formie warsztatowej przez doświadczonych specjalistów-instalatorów w odpowiednio wyposażonych pracowniach Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu – podkreśla Edyta Grabowska, koordynatorka projektu.

Na zakończenie uczestnicy otrzymali certyfikat potwierdzający udział w projekcie, a także, po zdaniu egzaminu, uprawnienia elektryczne w zakresie eksploatacji lub dozoru urządzeń, instalacji i sieci elektroenergetycznych o napięciu do 1 kV. Już podczas trwania projektu jego uczestnicy zapowiadali podejmowanie zleceń na realizację inwestycji w systemy solarne z wykorzystaniem nabytej wiedzy i umiejętności. Deklaracja wzajemnej pomocy i wsparcia przy pierwszych samodzielnych przedsięwzięciach to dodatkowy efekt osobistych kontaktów nawiązanych zarówno między uczestnikami projektu, jak i współpracującymi ekspertami. Niemal wszyscy ankietowani, bo aż 98%, uznali, że projekty o podobnej tematyce powinny być kontynuowane.

Przedsiębiorstwa biorące udział w projekcie poszerzyły swoje oferty w obszarze odnawialnych źródeł energii. A dzięki przeszkolonym pracownikom mogą oferować klientom lepszą jakość i cenę usług oraz, co ważne, mogą doradzać, w jaki sposób skutecznie aplikować o środki finansowe.

Projekt był realizowany od 1 stycznia 2012 r. do 28 lutego 2013 r. w ramach Priorytetu VIII Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.1 Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, Poddziałanie 8.1.1 Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw.

OPINIE UCZESTNIKÓW:

– Dla mnie najcenniejsze było uzyskanie pewności, że „nie taki diabeł straszny” i „nie święci garnki lepią”. Miałem już do czynienia z montażem kolektorów, natomiast doskonałym uzupełnieniem mojej wiedzy i umiejętności były warsztaty praktyczne. Cieszę się, że mogłem spotkać praktyków, a nie tylko teoretyków. Wcześniej brałem udział w szkoleniach u producentów, ale ich poziom był bez porównania niższy (...). Obecnie zajmuję się zawodowo montażem kolektorów słonecznych i dzięki temu szkoleniu czuję się w branży pewnie i nie boję się trudnych instalacji.

– Największy problem tkwi w zdobyciu środków na wykorzystanie tej energii oraz koszty indywidualne, które klient musi ponieść. Zainwestowane koszty i ich zwrot po wielu latach promują niestety wciąż osoby zamożne.

– Prowadzę firmę, większość czasu spędzam przy komputerze i na spotkaniach, więc bardzo cenię sobie praktyczne ćwiczenia (np. na dachu przy ul. Chełmońskiego) lub inne praktyczne elementy (np. prezentacje z najczęściej popełnianych błędów). Ugruntowałem wiedzę o instalacjach, którą już posiadałem, oraz zdobyłem nową. Cieszę się bardzo ze szkolenia elektrycznego SEP, bo dla mnie to nowość.

– Wiedza zdobyta na kursie pozwoliła mi poznać lepiej techniczne aspekty wykonywania instalacji dzięki zajęciom prowadzonym przez praktyków.

I po co to wszystko?

czyli czego spodziewać się po partnerstwie lokalnym

Na podstawie materiałów przygotowanych przez Regionalny Ośrodek EFS we Wrocławiu¹

Każda ze społeczności lokalnych jest inna, każdą stanowią inni ludzie, inne środowisko. Jest jednak coś, co łączy je wszystkie – to możliwości jej członków oraz zamieszkiwanych przez nich miejsc, które pozwalają im na rozwój i dokonanie pewnej, pozytywnej zmiany.

Przyjrzyjmy się na początek dwóm młodym partnerstwom w Międzyborzu i Sobótce, utworzonym 6 miesięcy oraz 1,5 roku temu, które powstały m.in. przy pomocy animatorek z Regionalnego Ośrodka EFS we Wrocławiu.

MIĘDZY BORAMI JESTEŚMY PARTNERAMI

Partnerstwo lokalne w Międzyborzu działa od grudnia ubiegłego roku, ale rozmowy nad jego utworzeniem rozpoczęły się już kilka miesięcy wcześniej. Zrzesza ponad 20 podmiotów. Są wśród nich szkoły, przedszkole, ośrodek kultury, biblioteka, urząd gminy i jednostki pomocnicze – sołectwa, prywatne firmy oraz kilka organizacji pozarządowych. Pierwszy, wspólnie wypracowany w trakcie spotkań pomysł, zyskał nazwę *Powłóczmy się po gminie*.

Mieszkańcy, poznając turystyczne walory swojej okolicy, odkrywają na nowo lokalną tożsamość. A czego spodziewają się po partnerstwie jego członkowie?

– *Przede wszystkim liczę na to, że lokalne organizacje pozarządowe, do tej pory działające w rozproszeniu, zintegrują się. Jeśli uda nam się zrealizować nasze pierwsze zaplanowane działanie, a po jego zakończeniu może wydać jakąś publikację o lokalnej bazie turystycznej, to chciałbym, żeby organizacje zobaczyły, że partnerstwo nie przeszkadza im w ich samodzielnych projektach* – mówi Jarosław Głowacki, burmistrz Międzyborza.

– *Mam nadzieję, że wzrośnie aktywność społeczna, a ludzie odkryją, jaki potencjał drzemie w każdym z nich, zarówno z osobna, jak i w działaniu w grupie. Już widać pozytywny aspekt naszych spotkań, bo ludzie zaczynają angażować się w pierwszy wspólny projekt. Każdy z nas oczywiście ma swoje oczekiwania, ale spotkania z animatorką pokazują, że patrzymy teraz na nie*

przez pryzmat naszych partnerów. Jeśli przy okazji nauczymy się aplikować o zewnętrzne środki finansowe – to świetnie – wylicza Katarzyna Drabczyńska z Ośrodka Kultury.

– *Założeniem Partnerstwa była m.in. aktywizacja społeczeństwa z różnych środowisk i w różnym wieku oraz zaangażowanie ludzi w życie naszej gminy. Dzięki Partnerstwu okazało się, że nasi mieszkańcy mają ogromny potencjał i energię. Efekty już są widoczne na naszych spotkaniach, a w najbliższym czasie będą dostępne dla ogółu mieszkańców. Nasze plany na przyszłość są duże, zaczęliśmy od spotkań integracyjnych, postawiliśmy na wspólne i aktywne spędzanie czasu – wylicza Danuta Piasecka z Urzędu Miasta i Gminy, lidera partnerstwa.*

Sojusz różnych grup istniejących w danej społeczności lokalnej, zawiązany w celu jej rozwoju – tak w obrazowy sposób można nazwać ideę tworzenia partnerstwa. Czy jednak przedstawiciele podmiotów o różnej genezie (samorządowej, instytucjonalnej, pozarządowej) wraz z mieszkańcami, którzy często celowo unikają przystąpienia do jakiejś formalnej struktury, będą w stanie działać wspólnie? Czy uda się pogodzić indywidualne, często różne interesy?

– *Przede wszystkim trzeba zaznaczyć, że struktura partnerstwa lokalnego jest nieformalna. Ludzie nie mają poczucia, że muszą aktywnie uczestniczyć w spotkaniach, a mimo to z jakiś powodów poświęcają na nie swój prywatny czas. Budowanie wspólnego celu niekoniecznie też musi być oparte na tej samej wizji czy potrzebach. Każda osoba kieruje się inną motywacją, np. dla jednego będzie to wymiana informacji czy reklama swojego podmiotu, a dla innych po prostu chęć bycia we wspólnocie. To nie przeszkadza w określeniu*

¹ Źródło: <http://wroclaw.roefs.pl/aktualnosci/wiadomosc/w/artukul-na-temat-partnerstw-lokalnych>

wspólnej wizji działania i zaangażowaniu na rzecz rozwoju gminy oraz rozwiązywaniu lokalnych problemów. Wręcz przeciwnie – jasne określenie korzyści, jakie chcemy osiągnąć dzięki partnerstwu, ułatwia komunikację – wyjaśnia Sandra Tomaszewska, animatorka z Regionalnego Ośrodka EFS we Wrocławiu.

SOBÓTCZAŃSKA WSPÓLNOTA

Partnerstwo lokalne w Sobótce *Sobótcańska Wspólnota* powstało w grudniu 2011 roku. Zaangażowało się w nie wiele różnych podmiotów takich jak Urząd Miasta i Gmi-

ny, szkoła, Ośrodek Pomocy Społecznej czy organizacje pozarządowe. Pierwszy rok działalności był czasem wzajemnego poznawania się. W styczniu 2013 roku udało się zorganizować najważniejsze, duże wydarzenie – zabawę karnawałową, w której uczestniczyło około 400 dzieci z klas I-III z całej gminy. To był sukces – zgodnie ocenili członkowie Partnerstwa – dzieciaki świetnie się bawiły. Jak z perspektywy czasu patrzeć na to, co udało im się zrobić?

– *Przygotowania trwały długo, ale podczas tego okresu mogliśmy poznać siebie nawzajem, swoje możliwości, predyspozycje. Wiemy też, na kogo i w czym możemy liczyć. Dzięki współpracy z organizacjami pozarządowymi, które wchodziły w skład naszego partnerstwa, wymiana doświadczeń, informacji jest dużo łatwiejsza i wspólnie możemy rozwiązywać niektóre problemy mieszkańców Gminy Sobótka. Wspólnie działamy na rzecz środowiska lokalnego. Planujemy też następne działania* – mówi Katarzyna Dwornik z Ośrodka Pomocy Społecznej, lidera partnerstwa.

Zarówno w Międzyborzu, jak i Sobótce, partnerstwa lokalne działają od niedawna. Na razie nie pozyskują ze-

wewnętrznych środków finansowych i opierają się tylko na swoich zasobach.

Tymczasem w przypadku działalności partnerstw lokalnych jedną z miar sukcesu animacyjnego stała się umiejętność pozyskiwania źródeł finansowania. Jest jednak pytanie – czy tylko w ten sposób udaje się zrealizować działania, które są naprawdę najbardziej potrzebne? Czy w ogóle w ten sposób da się ocenić efektywność partnerstwa?

– *Celem partnerstw lokalnych zakładanych przy pomocy RO EFS jest sięganie po środki finansowe dostępne w PO KL. Z moich obserwacji i doświadczenia wynika jednak, że jest to czasami możliwe dopiero po wieloletniej wspólnej pracy partnerstwa i animatora. Dzieje się tak ze względu na konieczność wzmacniania poszczególnych partnerów, a także całego procesu budowania kapitału społecznego – szczególnie zaufania, poczucia bezpieczeństwa w grupie oraz wiary we własne możliwości. To długotrwały proces, który rządzi się swoimi prawami. Grupa przechodzi przez różne fazy (identyfikacji, konfliktu i współpracy), ma też różną dynamikę, która zależy od charakteru ludzi, ich sposobu bycia, wzajemnych relacji, a nawet samopoczucia danego dnia. Dlatego zbyt wczesne wchodzenie tych osób czy podmiotów w formalne partnerstwo projektowe może bardziej zaszkodzić niż pomóc. Stąd tak ważne jest dobre zdiagnozowanie przez grupę swojego miejsca w procesie, weryfikacja poziomu wiedzy, posiadanych zasobów i świadomość swoich możliwości, a także szczegółowe dopracowanie pomysłu na działania.*

Kiedy tak już się stanie, podmioty wchodzące w skład partnerstwa właśnie w nim najczęściej szukają swoich sprzymierzeńców projektowych, a planowanie działań jest dużo efektywniejsze. Już nie starają się o środki na salę czy wyjazd integracyjny, bo te są w posiadaniu partnerstwa. Można na przykład łatwiej dogadać się z burmistrzem w sprawie darmowego wynajęcia sali, a z harcerzami – bezpłatnego przeprowadzenia gry terenowej. Okazuje się, że sięga się wtedy po rzeczywiście niezbędne środki – tłumaczy Sandra Tomaszewska.

Pracę animatora trudno zmierzyć i ocenić, ponieważ duże zaangażowanie czasu i pracy nie stanowi gwarancji powodzenia. Niezbędne jest również zaangażowanie i współpraca członków danej społeczności lokalnej. Animator świadomie przyjmuje rolę, w której nie „wychodzi się przed szereg” i poprzestaje na byciu kimś w rodzaju katalizatora społecznej zmiany. Nie jest to łatwe, gdyż ludzie obawiają się zmian, nawet jeśli czują i rozumieją, że są im potrzebne. O sukcesie można mówić wówczas, gdy animatorowi uda się wydobyc możliwości drzemiące w danej społeczności lokalnej oraz pokazać, że dzielenie się wiedzą i doświadczeniem może przynieść wiele dobrego.

Wsparcie dla społeczności marginalizowanych ze środków EFS 2014-2020

27,2% – na takim poziomie ukształtował się w Polsce w 2011 roku odsetek osób, które są zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym¹. Średnia w państwach UE jest o 3 punkty procentowe niższa i do takiego poziomu powinien dążyć nasz kraj w perspektywie roku 2020. Oznaczałoby to spadek o 1,5 mln osób żyjących w biedzie. Na walkę z ubóstwem i realizację działań integracji społecznej Komisja Europejska planuje przeznaczyć co najmniej 20% środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

W przyszłym okresie programowania wsparcie kierowane bezpośrednio do osób będzie udzielane w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych. Zasada ta dotyczy także grup szczególnie defaworyzowanych na rynku pracy, które dotychczas uczestniczą w dużym stopniu w projektach realizowanych w ramach komponentu centralnego PO KL. W obecnej perspektywie finansowej aktywizowani są w Priorytecie I, w ramach Działania 1.3 PO KL *Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej*. W latach 2014-2020 planuje się objąć je wsparciem w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych.

Osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji, zarówno na płaszczyźnie społecznej, jak i zawodowej, wymagają pomocy dostosowanej do ich potrzeb i możliwości, która będzie udzielana przez wyspecjalizowane w tym kierunku podmioty. Wsparciem zostaną objęte m.in.:

- mniejszości narodowe i etniczne – w Polsce głównie Romowie,
- osoby odbywające karę pozbawienia wolności,
- osoby przebywające w Zakładach Poprawczych oraz Schroniskach dla Nieletnich,
- osoby objęte opieką w Ośrodkach Kuratorskich,
- osoby z chorobą psychiczną,
- osoby niepełnosprawne dotknięte chorobami rzadkimi oraz z niepełnosprawnością sprzężoną.

Wymienione osoby i społeczności w sposób szczególnie narażone są na nieufność, wrogość, a w skrajnych przypadkach na izolację ze strony społeczeństwa. Oprócz ludzkiej niechęci, wynikającej głównie z obawy przed odmiennością, osoby te muszą przezwyciężyć także bariery, które napotykają na rynku pracy. Cechujący je niski poziom wykształcenia (dotyczy to przede wszystkim Romów oraz osób skazanych), niewielkie doświadczenie zawodowe oraz brak umiejętności poruszania się po rynku pracy uniemożliwiają im skuteczną

reintegrację. Uwzględniając to wszystko, oraz hermetyczny charakter tych grup, należy zaplanować kompleksowe wsparcie, z którego osoby te będą mogły, a przede wszystkim – będą chciały skorzystać.

ROMOWIE

Z danych pozyskanych w ramach Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku wynika, że społeczność romska najliczniej zamieszkuje Dolny Śląsk – 2028 osób. Dalsze pozycje zajmuje Małopolska – 1735 osób oraz Śląsk – 1733 osoby.

Podejmowane działania będą komplementarne wobec przedsięwzięć zrealizowanych dotychczas w ramach *Programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce na lata 2004-2013* oraz projektów wyłonionych w ramach Działania 1.3 PO KL w latach 2007-2013. Równocześnie należy wziąć pod uwagę proponowane zapisy projektu *Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020*. W całej Polsce do końca 2012 roku w projektach współfinansowanych ze środków EFS wzięło udział blisko 3,4 tys. Romów.

WIĘZNIOWIE, OSOBY PRZEBYWAJĄCE W SCHRONISKACH DLA NIELETNICH, ZAKŁADACH POPRAWCZYCH ORAZ PODOPIECZNI OŚRODKÓW KURATORSKICH

Zakład poprawczy (ZP) jest najsurowszym środkiem poprawczym, jaki może być zastosowany w stosunku do nieletnich. Trafiają tu osoby, które ukończyły 13 lat i mogą tam przebywać do momentu ukończenia 21 roku życia, jeżeli po ukończeniu 17 lat nie zostały skazane na karę pozbawienia wolności. Na Dolnym Śląsku znajdują się 3 takie jednostki. Schronisko dla nieletnich (SdN), to placówka tymczasowego pobytu dla osób w wieku 13-21 lat, podejrzanych o dokonanie czynu karalnego lub przestępstwa, o ile okoliczność i charakter czynu, stopień demoralizacji i nieskuteczności dotychczasowych środków wychowawczych przemawiają za przyszłym umieszczeniem ich w zakładzie poprawczym.

¹ Dane UE z 2011 r. Na wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym składają się 3 elementy: wskaźnik zagrożenia ubóstwem (po uwzględnieniu transferów społecznych), wskaźnik osób zagrożonych pogłębioną depryzacją materialną oraz wskaźnik osób żyjących w gospodarstwach domowych o niskiej intensywności pracy.

Na Dolnym Śląsku znajdują się 2 takie schroniska.

Pewnego rodzaju alternatywę dla zamkniętych placówek wychowawczych stanowią ośrodki kuratorskie. Na Dolnym Śląsku funkcjonuje ich 12. Ich działania mają charakter profilaktyczny, opiekuńczo-wychowawczy i resocjalizacyjno-terapeutyczny. Współfinansowane z EFS przedsięwzięcia dla młodych w Schroniskach, Zakładach i Ośrodkach realizuje w bieżącej perspektywie finansowej Ministerstwo Sprawiedliwości. Projekty te mają pomóc podopiecznym w ich integracji zawodowej i społecznej, m.in. dzięki współpracy zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich z instytucjami rynku pracy, pomocy i integracji społecznej, partnerami społeczno-gospodarczymi. W całej Polsce do końca 2012 roku uczestniczyło w takich projektach łącznie ponad 2,1 tys. osób przebywających w ZP i SdN.

W latach 2007-2013 projekty na rzecz osób osadzonych wdraża Centralny Zarząd Służby Więziennej. Skupiają się one m.in. na aktywizacji społeczno-zawodowej i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych. Dotychczas skorzystało z nich blisko 67 tys. osób skazanych, w tym 371 osób niepełnosprawnych, a 1640 skazanych w trakcie odbywania kary pracuje.

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

Osoby niepełnosprawne, narażone na wykluczenie z rynku pracy, w latach 2007-2013 korzystają z szerokiego wsparcia oferowanego głównie w Priorytetach I, VI i VII PO KL. Z uwagi na zróżnicowanie wewnątrz tej grupy za szczególnie defaworyzowane należy uznać m.in. osoby ze sprzężoną niepełnosprawnością (gdy występują dwie lub więcej niesprawności) oraz z niepełnosprawnością rzadką (uwarunkowaną najczęściej genetycznie, o przewlekłym i często ciężkim przebiegu). Zgodnie z definicją zalecaną w UE, schorzenie uznaje się w Polsce za chorobę rzadką, jeśli dotyka nie więcej niż 5 na 10 000 osób. W Polsce na choroby rzadkie cierpi od 2,3 do 3 milionów osób.

² Źródło: www.mz.gov.pl (24.07.2013)

W latach 2007-2013 beneficjentem realizującym projekty na rzecz tych osób jest PFRON. W ich ramach można udzielać wsparcia związanego z aktywizacją zawodową i integracją społeczną grupy docelowej, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania nowoczesnych technologii oraz projektów promujących elastyczne i innowacyjne formy zatrudnienia. W całej Polsce do końca 2012 roku skorzystało z takich projektów łącznie ponad 6 tys. osób niepełnosprawnych.

DANE KONTAKTOWE

Instytucja Pośrednicząca PO KL

Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego
Departament Funduszy Europejskich
Punkt informacyjny i naboru wniosków PO KL
ul. Mazowiecka 17, pokój nr 0004, 50-412 Wrocław
tel.: 71 776 96 17, 71 776 96 03, 71 776 95 51
e-mail: promocja.efs@dolnyslask.pl
www.efs.dolnyslask.pl

Instytucja wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II stopnia)

Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy

Punkt Informacyjny
ul. Armii Krajowej 54, pokój nr 100, 50-541 Wrocław
tel.: 71 39 74 110, 71 39 74 111
bezpłatna infolinia: 800 207 097 oraz 800 300 376
e-mail: promocja@dwup.pl; www.pokl.dwup.pl

Regionalne Ośrodki Europejskiego Funduszu Społecznego na Dolnym Śląsku

ROEFS we Wrocławiu

(prowadzony przez Regionalne Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych)
pl. Solidarności 1/3/5, pokój nr 415, 53-661 Wrocław
tel.: 71 780 90 79, faks: 71 796 30 00
e-mail: info_wroclaw@roeefs.pl; www.wroclaw.roeefs.pl

ROEFS w Jeleniej Górze

(prowadzony przez Regionalne Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych)
ul. Bankowa 36, III piętro, 58-500 Jelenia Góra
tel./faks: 75 642 20 00
e-mail: info_jeleniagora@roeefs.pl; www.jeleniagora.roeefs.pl

ROEFS w Wałbrzychu

(prowadzony przez Unię Przedsiębiorców Dolnego Śląska
i Legnickie Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich)
ul. Dmowskiego 22, 58-300 Wałbrzych
tel.: 74 666 60 44
e-mail: info_walbrzych@roeefs.pl; www.walbrzych.roeefs.pl

ROEFS w Legnicy

(prowadzony przez Agencję Rozwoju Regionalnego ARLEG SA
i Legnickie Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich)
ul. T. Kościuszki 25/1, 59-220 Legnica
tel.: 76 862 58 15, faks: 76 862 58 25
e-mail: info_legnica@roeefs.pl; www.legnica.roeefs.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**DOLNY
ŚLĄSK**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

